

Systematic Analysis of Methodical Trends in Dissertations on Secure Internet

Elif AKGÜN *1

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 25/01/2022

Accepted: 18/05/2022

Online: 30/06/2022

Published: 30/06/2022

Keywords:

Safe Internet

Thesis Review

Method analysis

Systematic Review

ABSTRACT

In this study, 25 theses were examined within the scope of the research by reaching the theses about safe internet in the database of the National Thesis Center in Turkey. It is aimed to examine the theses in the study according to the year, type of thesis, university, institute, region, research method, data collection tool, data analysis method, participant level, number of participants, sample selection method, and keywords. In the research, systematic content analysis, which is a qualitative research method, was used. As a result of the findings obtained by examining the theses about safe internet; the most thesis work was done in 2019, the majority of the thesis type consists of master's theses, mostly studied in educational sciences institutes, and theses are mostly carried out in universities in the Marmara and Central Anatolian regions, the most quantitative research method is used, Interviews and surveys are mostly used as data collection tools, in quantitative data analysis; frequency, percentage, non-parametric test, and t-test were used, in qualitative data analysis; content analysis is preferred, the participant group consisted mostly of parents, the number of participants is between 301-1000 at most, It was found that the easily accessible sample and the keyword "safe internet" were preferred more.

Güvenli İnternet ile İlgili Tezlerdeki Yöntemsel Eğilimlerin Sistematik İncelenmesi

MAKALE BİLGİ

Makale Geçmişi:

Geliş: 25/01/2022

Kabul: 18/05/2022

Çevrimiçi: 30/06/2022

Yayın: 30/06/2022

Anahtar Kelimeler:

Güvenli İnternet

Tez İnceleme

Yöntem Analizi

Sistematik İnceleme

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'de Ulusal Tez Merkezi veri tabanından güvenli internet ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş tezlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan tezlerden amaca uygun olarak görülen 25 tez incelenmiştir. İncelemeye alınan tezler yıl, tez türü, yapıldığı üniversite, enstitü, bölgeye, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi, katılımcı düzeyi, katılımcı sayısı, örneklem seçim şekli ve anahtar kelimelere göre incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Güvenli internet ile ilgili tezlerin incelenmesi ile ulaşılan bulgular sonucunda; en çok tez çalışmasının 2019 da yapıldığı, tez türü olarak büyük çoğunluğun yüksek lisans tezlerinden oluştuğu, en fazla eğitim bilimleri enstitüsünde çalışıldığı, tezlerin Marmara ve İç Anadolu bölgesinde bulunan üniversitelerde daha çok gerçekleştirildiği, en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı, veri toplama aracı olarak en çok görüşme ve anketlerden yararlanıldığı, nicel veri analizinde frekans, yüzde, non-parametrik test ve t-testi kullanıldığı, nitel veri analizi için içerik analizinin tercih edildiği, katılımcı grubunun en fazla velilerden oluştuğu, katılımcı sayısının en fazla 301-1000 arası bulunduğu, kolay ulaşılabilir örneklemin ve "güvenli internet" anahtar kelimesinin daha çok tercih edildiği bulunmuştur.

* Corresponding Author, elifakgunn98@gmail.com

¹Bartın University, Bartın, Turkey

Extended Summary

Internet usage is spreading rapidly in Turkey as well as in the world (Yüksel & Baytemir 2010). It even becomes an indispensable part of our daily life (Karakuş, Çağıltay, Kaşıkçı, Kurşun, & Ogan, 2014). However, there is no 100% safe environment in the structure of the internet, and it contains risks. These risks can be similar to the dangers that may be encountered in real life. In this context, safe internet is defined as being aware of the risks on the internet and knowing the ways of protection (Baaij, 2012). Safe internet use is to use the internet effectively, efficiently, and consciously in order to protect itself from the risks of the internet and to benefit from its opportunities. Studies related to safe internet use are mostly carried out in every country (Çubukçu & Bayzan, 2013). In the literature, there are articles, theses, projects, and papers on safe internet (Karakuş vd., 2014; Tekin & Polat, 2016; Çubukçu & Bayzan, 2013; Beder, 2015; Mert et al., 2012; Demirel et al., 2012). However, no study was found in which various features of the theses related to secure internet were examined. It is thought that examining theses among these studies will enable to obtain detailed information about secure internet. In this study, it is aimed to systematically examine the postgraduate theses made in the context of secure internet in the database of the National Thesis Center in Turkey.

Within the scope of the research, analysis was carried out using the document analysis method, one of the qualitative research methods, in order to reveal the trend in the theses on secure internet in Turkey. As a result of the research, 25 of the theses reached by using the keyword "safe internet" were included in the scope of the study. The research includes the theses published until 2021. All 25 theses evaluated; The year of the study, the type of the study, the university and institute where it was carried out, the method of the study, the data collection tools, the data analysis method, the level of participants, the number of participants, the way of sample selection, and keywords were examined.

As a result of the examinations made on 25 open-access theses related to secure internet, it was seen that most theses were published in 2019. In addition, although there is no year restriction, there are studies between the years 2010-2021. However, no thesis published in 2011 could be reached. When theses are examined according to their types, there are 16 master's theses, 8 doctoral theses, and 1 specialization thesis. In addition, when the theses are examined in the context of the university where they are carried out, the most thesis studies were made at Marmara University (N=4). When the distribution of theses according to the institute where they were carried out was examined, it was mostly studied in the institute of educational sciences. In the distribution of the universities where the theses are carried out according to the regions, it is seen that the most thesis studies are carried out in

the universities in the Marmara region (N=5) and the Central Anatolian region (N=5). There are 8 theses in each of these two regions. Quantitative research method was preferred in 48% of the theses examined within the scope of the research, the qualitative research method in 44% and the mixed research method in 8%. From the analysis of the theses according to the data collection tools, it was determined that the interview and then the survey data collection tools were preferred the most in accordance with the research method. To analyze quantitative data, frequency-percentage data analysis method, non-parametric tests, and t-test were preferred the most. For qualitative data analysis, the content analysis method was used the most. In the theses examined, it was seen that the participants were mostly parents, followed by secondary school students, the maximum number of participants was between 301-1000, and the most easily accessible sample was preferred as the sample selection method. In line with the purpose of the research, the word "safe internet" was preferred the most as a keyword in the theses.

1. Giriş

İnternet kullanımı Dünya'da olduğu kadar Türkiye'de de hızlıca yaygınlaşmakta (Yüksel & Baytemir 2010) ve günlük hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmektedir (Karakuş, Çağıltay, Kaşıkçı, Kurşun, & Ogan, 2014). İnternetin zaman ve mekân sınırı olmaksızın kullanımı hem çocuklar hem yetişkinler için birçok olanak sağlamaktadır (Orhan & Akkoyunlu, 2004). İnternetin farklı amaçlara yönelik kullanımı kullanıcı grubunun çeşitlenmesini de beraberinde getirmektedir. Ancak internet yetişkinlere kıyasla özellikle çocukların ve gençlerin ilgisini çekmekte ve daha çok yoğunlaşmalarını sağlamaktadır (Yüksel & Baytemir, 2010; McCarty, Prawitz, Derscheid, & Bette, 2011). Orhan ve Akkoyunlu (2004) 'ya göre çocukların interneti kullanım amacında birinci sırada oyun, son sırada ödev için kullanımı yer almaktadır.

Türkiye'de çocukların internet kullanım oranı 2013 yılında %50 iken 2021 yılında %82,7'ye yükselmiştir (TÜİK, 2021a). Özellikle tüm dünyada yaşanan covid-19 salgını internet kullanım oranının ve kullanım amacının değişmesinde etkili olmuştur. Öyleki 29 Mart-21 Mayıs 2021 tarihleri arasında yapılan araştırmaya göre çocukların interneti kullanım amacında ilk sırayı çevrimiçi derse katılma, ikinci sırayı ödev ve üçüncü sırayı oyun oynama eylemi almıştır (TÜİK, 2021a). Bunun yanında interneti kullanan genç ve yetişkinlerin oranında da artış yaşanmıştır. 2020 yılında internet kullanan genç ve yetişkin oranı %79 iken 2021 yılında %82,6'ya yükselmiştir (TÜİK, 2021b).

İnternet bireylere birçok olanak sağlamaktadır ancak internetin yapısında %100 güvenli bir ortam bulunmamakta ve içerisinde riskler taşımaktadır. Bu riskler gerçek yaşamda karşılaşılabilecek tehlikelerin benzerleri olabilmektedir. İnternetteki risklere karşı da çocuklar yetişkinlere göre daha savunmasızdır (Orhan & Akkoyunlu, 2004). Bu nedenle çocukların internette güvenliğini sağlama konusunda ebeveyn denetimi önemlidir (Karakuş vd., 2014). Öyle ki internetin güvenli kullanımına gereken önem verilmezse gelecekte olumsuzluklar oluşabilecektir (Beder, 2015).

Güvenli internet, internetteki risklerin farkında olup korunma yollarını bilmek olarak tanımlanmaktadır (Baaij, 2012). Diğer bir tanımla bireylerin internetteki riskli ve zararlı içeriklerden korunmasını sağlayan bir internet yapısıdır (Mert, Bülbül ve Sağıroğlu, 2012) Güvenli internet kullanımı, internetin risklerinden korunma ve fırsatlarından yararlanmak için internetten etkin, verimli ve bilinçli şekilde yararlanmaktır. Güvenli internet kullanımıyla büyük çoğunlukla her ülkede ilgili çalışmalar yürütülmektedir (Çubukçu & Bayzan, 2013).

Türkiye’de internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı için en önemli çalışmalar Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yürütülmektedir (Sırakaya & Seferoğlu, 2018). Bu anlamda güvenli internet bilinçlendirme çalışmaları kapsamında afiş, broşür gibi içerikler hazırlanmış, internetin güvenli kullanımı ile ilgili ilk internet sitesi oluşturulmuş (www.guvenliweb.org.tr) ve çocuklar için de web sitesi (www.guvenlicocuk.org.tr) kurulmuştur (Çubukçu & Bayzan, 2013; Sırakaya & Seferoğlu, 2018). İnternet ortamında karşılaşılan riskleri şikâyet etmeyi sağlamak amacıyla 2007 yılında İnternet Bilgi İhbar Merkezi (www.ihbarweb.org.tr) uygulama girmiştir (Aslan, 2016; BTK Faaliyet Raporu, 2016). 2011 yılı Kasım ayında internet kullanıcılarının olumsuz içeriklerle karşılaşmasını engellemek amacıyla Güvenli İnternet Hizmeti kullanıma sunulmuştur (Mert vd., 2012). Bu çalışmalar güvenli internet bağlamında önemli bir yer tutmaktadır.

Tekin ve Polat (2016) güvenli internet farkındalığını belirlemek amacıyla velilerle çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda velilerin güvenli internet kullanımı konusunda bilinçli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Demirel, Yörük, ve Özkan (2012) yeni uygulama hizmetine giren güvenli internet hizmeti hakkında ebeveyn görüşlerini almışlar ve çalışma sonucunda ebeveynlerin güvenli internet hizmetini desteklediği ancak kullanma konusunda istekli görülmediği görülmüştür. Alanyazında güvenli internet ile ilgili makale, tez, proje, bildiri çalışmaları bulunmaktadır (Karakuş vd., 2014; Tekin & Polat, 2016; Çubukçu & Bayzan, 2013; Beder, 2015; Mert vd., 2012; Demirel vd., 2012). Ancak güvenli internet ile ilgili tezlerin çeşitli özelliklerinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmaların arasından tezlerin incelemeye alınmasının güvenli internet ile ilgili detaylı bilgi

edinmeye olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Horzum ve Ayas (2017)'a göre bilimsel bilgiler birikimli olarak ilerlemekte ve bu şekilde diğer çalışmalara ışık tutmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Türkiye'de Ulusal Tez Merkezi veritabanında güvenli internet bağlamında yapılmış lisansüstü tezlerin sistematik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda güvenli internet ile ilgili tezlerde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İncelenen tezlerin yıllara, tez türüne, yapıldığı üniversiteye enstitüye ve bölgeye göre dağılımı nasıldır?
2. İncelenen tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
3. İncelenen tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
4. İncelenen tezlerin veri analiz yöntemine göre dağılımı nasıldır?
5. İncelenen tezlerde katılımcı düzeyi, sayısı ve örneklem seçim şekline göre dağılımı nasıldır?
6. İncelenen tezlerin kullanılan anahtar kelimelere göre dağılımı nasıldır?

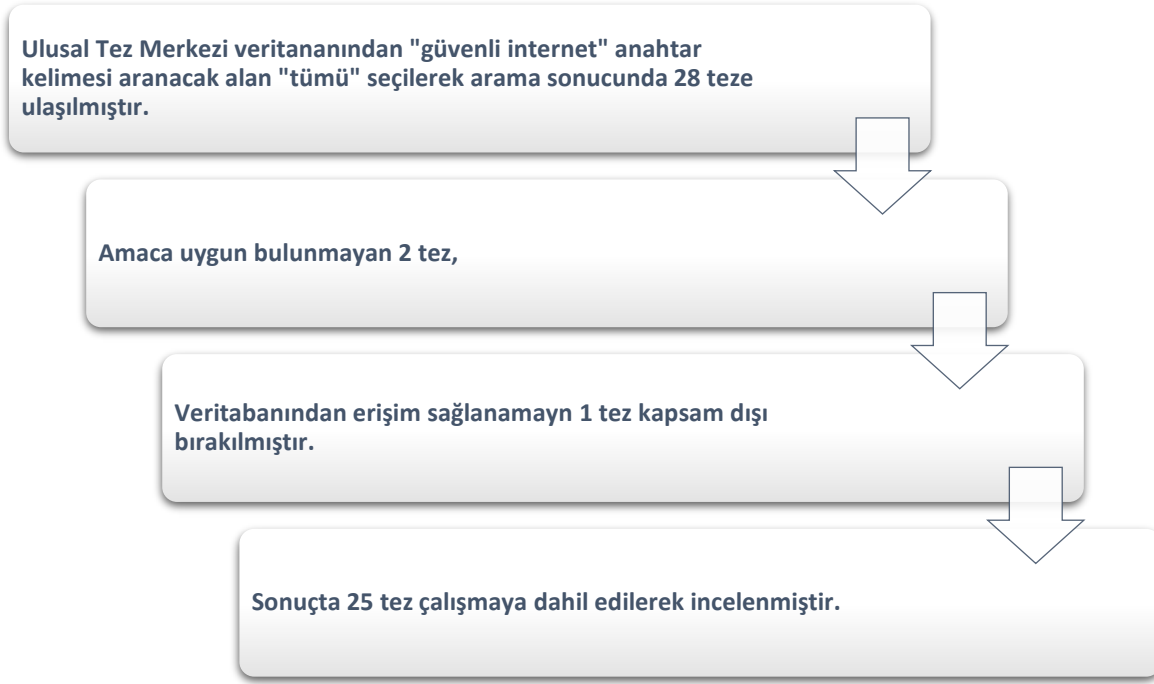
2. Yöntem

Bu çalışmada Türkiye'de güvenli internet üzerine yapılmış tezlerdeki eğilimi ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, araştırma konusuyla ilgili yazılı belgelerin incelenmesini kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021; Karataş, 2015).

Bu çalışmada da Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nden "güvenli internet" anahtar kelimesi kullanılarak erişime açık olan 28 teze ulaşılmış ve incelenmiştir. Araştırma 2021 yılına kadar yayımlanmış olan tezleri kapsamaktadır.

Şekil 1.

Tezlerin Belirlenmesi

Şekil 1’de görüldüğü üzere “güvenli internet” anahtar kelimesi kullanılarak yapılan arama sonucunda 28 teze ulaşılmış ve bu tezler amaca uygunluğu bakımından incelendiğinde, 2 tanesi ilgili anahtar kelimeyi cümle içerisinde sadece bir veya birkaç kere bulundurduğu için amaç dışı bulunmuş ve tezlerden 1 tanesine veri tabanından ulaşılamadığı için kapsam dışı bırakılmıştır. Sonuçta toplam 3 tez elenerek 25 tezin incelenmesine karar verilmiştir.

2.1. Veri Analizi

Değerlendirmeye alınan 25 tezin hepsi sistematik olarak incelemek için Microsoft Excel programında oluşturulmuş inceleme formu kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Formda bulunan ana başlıklar şöyledir; çalışmanın yılı, çalışmanın türü, gerçekleştirildiği üniversite ve enstitü, çalışmanın yöntemi, veri toplama araçları, veri analiz yöntemi, katılımcı düzeyi, katılımcı sayısı, örneklem seçim şekli, anahtar kelimeler olarak yazar tarafından belirlenmiştir. İncelenen tezlerde elde edilen bilgilere dair frekanslar N sembolü ile gösterilmiştir.

3. Bulgular

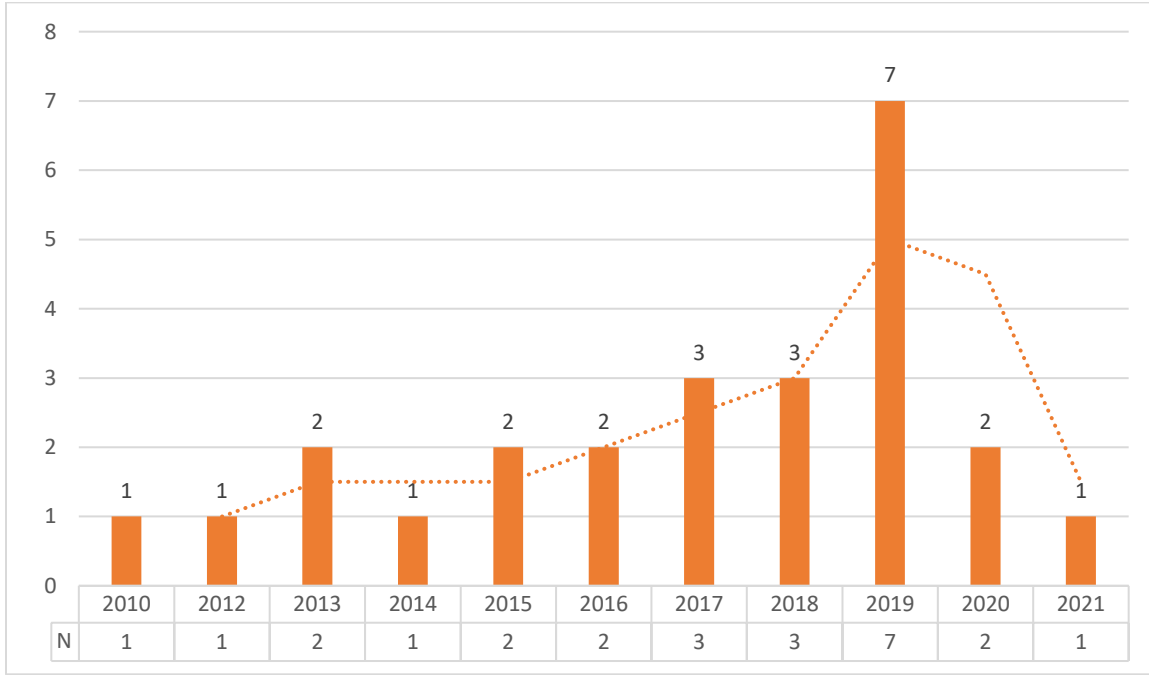
Bu çalışmada güvenli internet ile ilgili erişime açık 25 tez üzerinde inceleme yapılmıştır. İncelemeler sonucunda ortaya çıkan bulgular, araştırma soruları kapsamında 6 alt başlık altında sunulmuştur.

3.1. İncelenen tezlerin yıllara, tez türüne ve yapıldığı üniversiteye göre dağılımı

Araştırma kapsamında ilk olarak tezlerin yılına, türüne, yapıldığı üniversiteye, enstitüye ve üniversitelerin bulunduğu bölgelere göre dağılımı incelenmiştir.

Şekil 2.

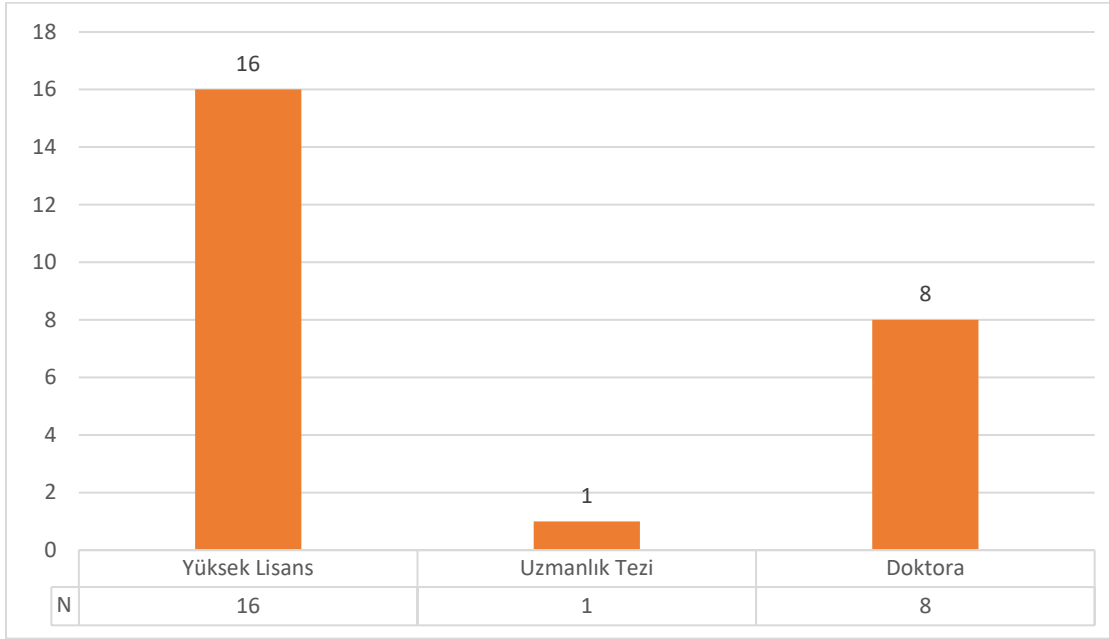
Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırma da 2021 yılına kadar olan tezler ele alınmıştır. Şekil 2'ye göre incelenen tezler analiz edildiğinde en fazla tezin 2019 yılında (N=7) yayınlandığı görülmektedir. 2019 yılında yayımlanan tezlerin sayısının diğer yıllardan çok daha fazla olması dikkat çekmektedir. Ayrıca 2011 yılında yayınlanan hiçbir teze ulaşılamamıştır.

Şekil 3.

Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

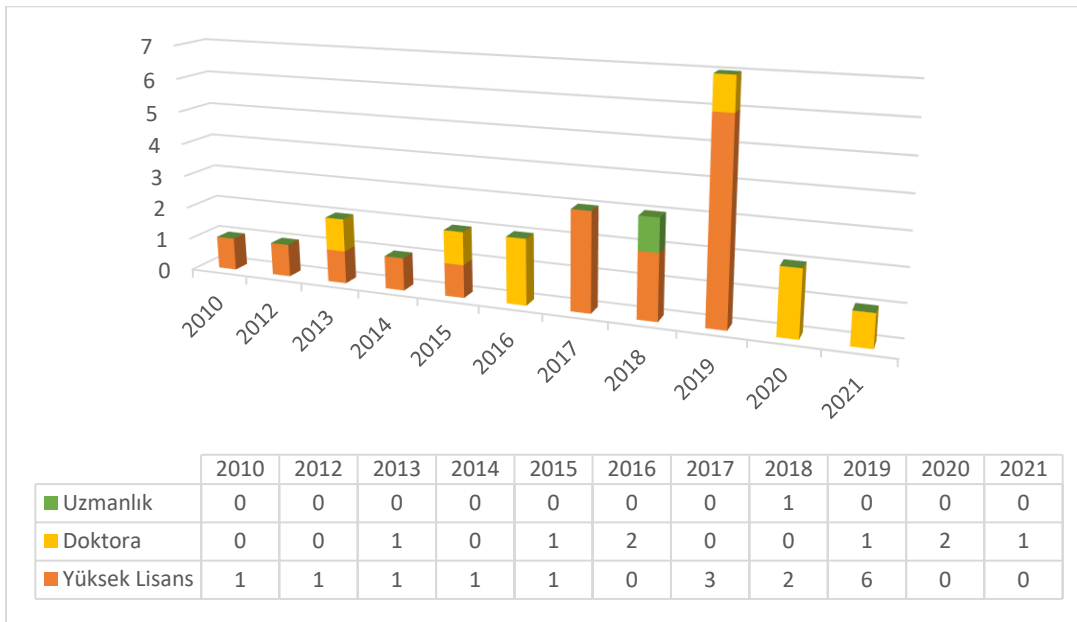

Şekil 3'te görüldüğü üzere güvenli internet ile ilgili tez çalışmasının en fazla yüksek lisans tezi (N=16) olarak sunulduğu görülmektedir. Doktora tez çalışması olarak sekiz, uzmanlık tezi olarak ise bir çalışma bulunmaktadır.

Güvenli internet ile ilgili çalışılmış tezlerin yıllara ve türüne göre dağılımı Şekil 4'te görülmektedir.

Şekil 4.

Tezlerin Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

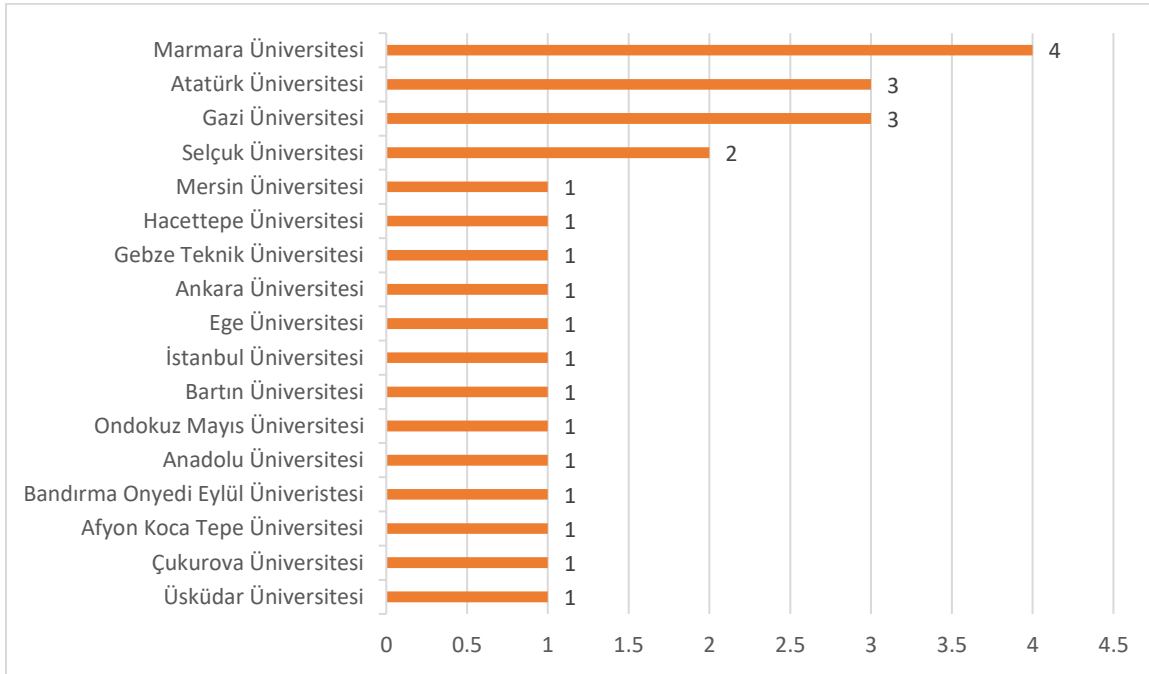

Şekil 4'e göre en çok 2019 yılında yapılan çalışmanın bir tanesi doktora tezi ve altı tanesi yüksek lisans tezidir. 2018 yılında yapılmış olan üç tezin ikisi yüksek lisans tezi ve biri uzmanlık tezi olarak bulunduğu görülmektedir. 2017 yılında (N=3) yüksek lisans tezinden başka türde çalışma bulunmadığı görülmektedir. 2013, 2015, 2016 ve 2020 yıllarında eşit sayıda çalışma bulunmasına karşın; 2016 ve 2020 yıllarında sadece iki doktora tezi bulunurken 2015 yılında ve 2013 yılında çalışmaların biri yüksek lisans tezi diğeri doktora tezi olarak bulunduğu görülmektedir.

Şekil 5'te incelenen tezlerin gerçekleştirildiği üniversitelere göre dağılım görülmektedir.

Şekil 5.

Tezlerin Gerçekleştirildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

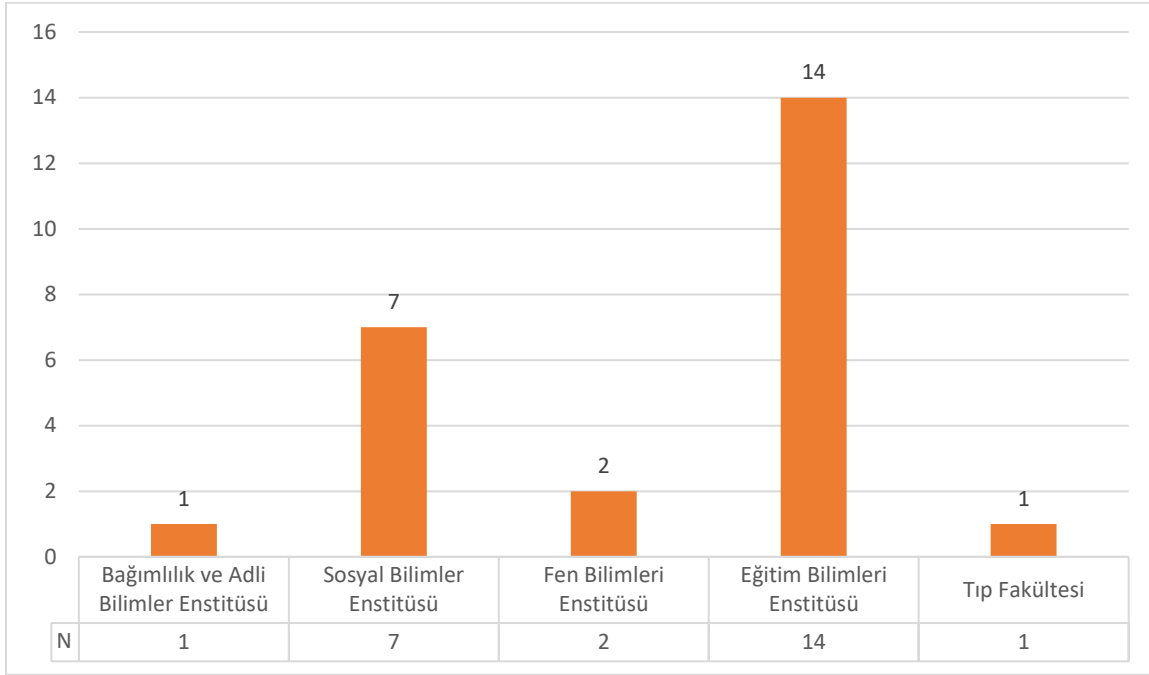

Şekil 5'e göre toplam 17 farklı üniversite de en az bir tane tez çalışması bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda en fazla tez çalışması Marmara Üniversitesinde (N=4) yapılmıştır. İkinci sırada üçer çalışma ile Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nin yer aldığı. üçüncü sırada iki tez çalışması ile Selçuk Üniversitesi'nin bulunduğu görülmektedir. Diğer üniversitelerde sadece birer tez bulunmaktadır.

Şekil 6'da incelenen tezlerin enstitüye göre dağılımı yer almaktadır.

Şekil 6.

Tezlerin Enstitüye Göre Dağılımı

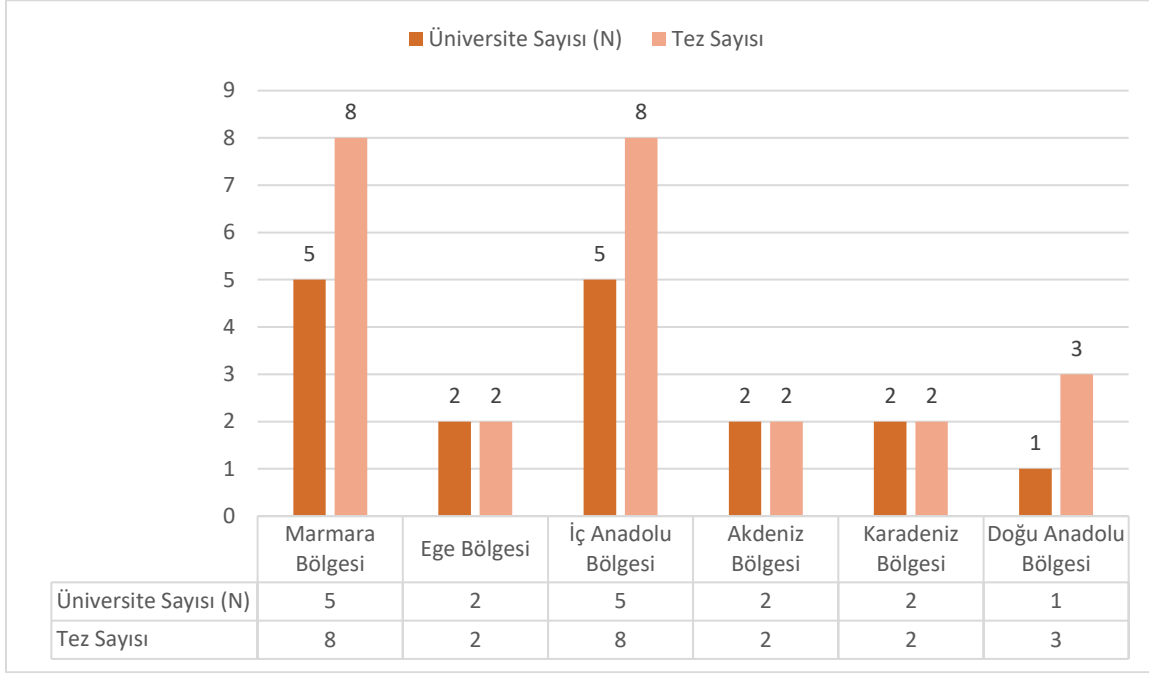

Şekil 6'da görüldüğü üzere güvenli internet ile ilgili tez çalışması eğitim bilimleri enstitüsünde (N=14) çalışılmıştır. Eğitim bilimleri enstitüsünün ardından 7 tez çalışması ile sosyal bilimler enstitüsü gelmektedir. Diğer enstitülerde çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Ancak güvenli internet ile ilgili tezlerde farklı alanlarda çalışmaların gerçekleştirilmiş olduğu görülmektedir (Şekil 6).

Şekil 7'de incelenen tezlerin gerçekleştiği 17 farklı üniversitenin bölgelere göre dağılımı yer almaktadır.

Şekil 7.

Tezlerin Gerçekleştirildiği Üniversitelerin Bölgelere Göre Dağılımı

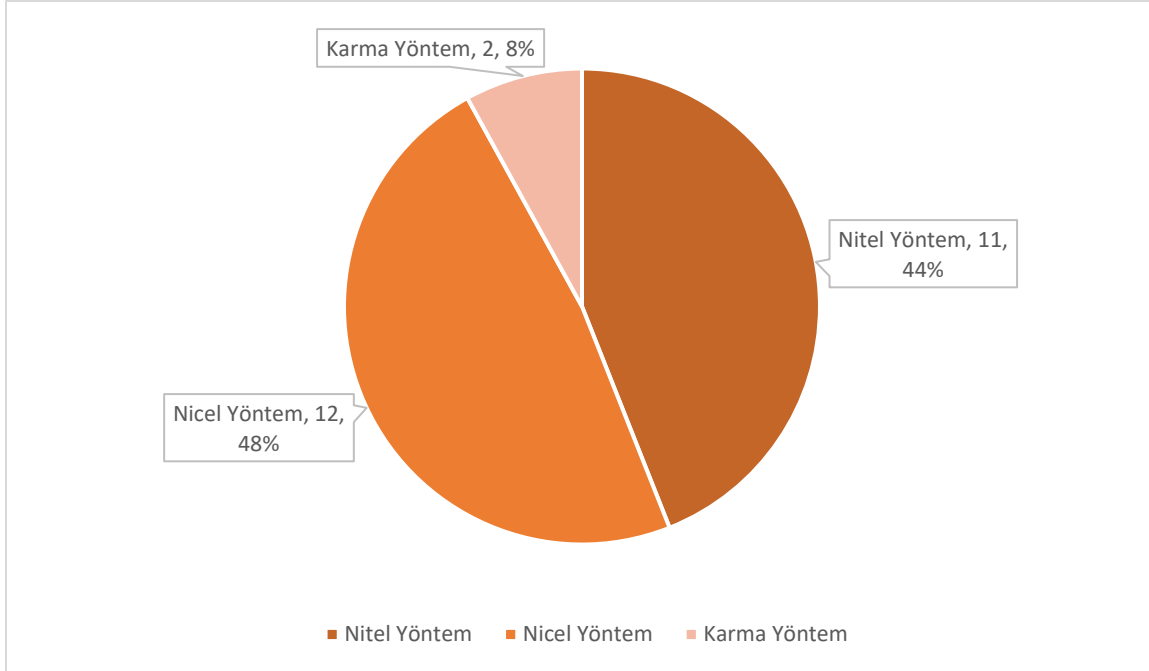
Şekil 7'ye göre en fazla tez çalışmasının Marmara bölgesinde (N=5) ve İç Anadolu bölgesinde (N=5) bulunan üniversitelerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu iki bölgede de sekizer tez çalışması bulunmaktadır. İkinci sırada Ege (N=2), Akdeniz (N=2) ve Karadeniz (N=2) bölgesindeki üniversitelerde tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Doğu Anadolu bölgesinde sadece 1 üniversitede tez çalışması bulunurken Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan üniversitelerde herhangi bir tez çalışması bulunmamaktadır.

3.2. İncelenen tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı

Araştırma kapsamında ikinci olarak tezler yöntemlerinin dağılımına göre incelenmiştir. Tezler yöntemine göre nicel, nitel, karma ve alanyazın derleme üst başlıkları altında incelenmiştir.

Şekil 8.

Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılım

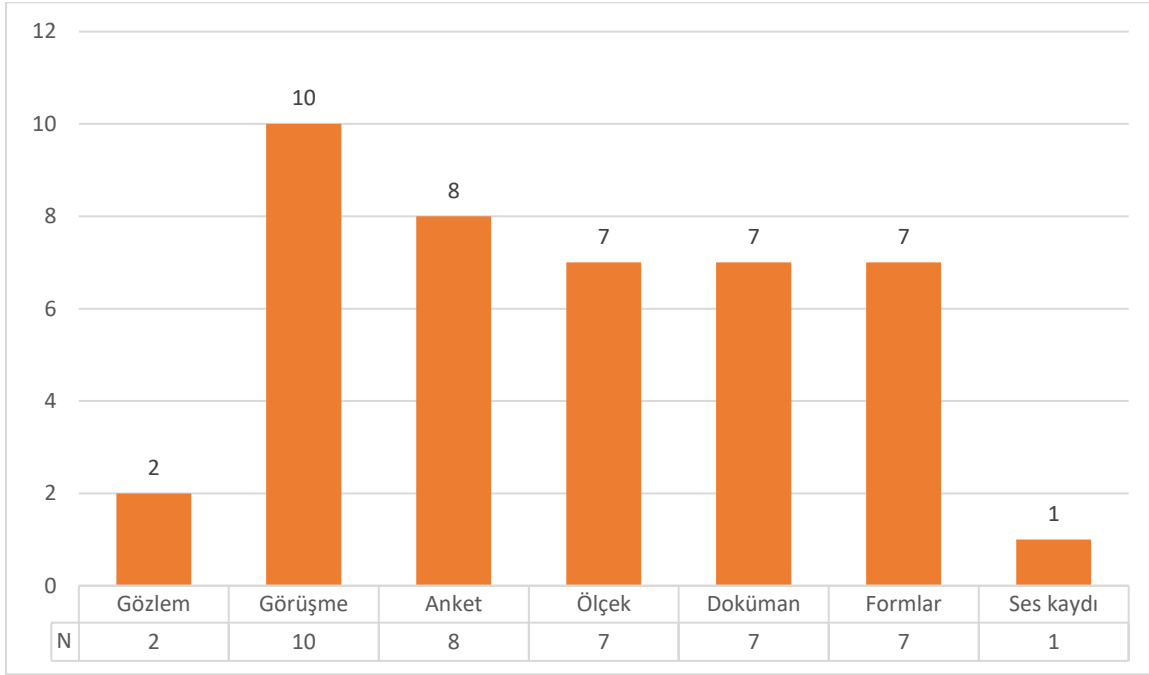
Araştırma kapsamında incelenen 25 tezin 12 tanesinde (%48) nicel araştırma yöntemi (N=12) kullanıldığı tespit edilmiştir (Şekil 8). Nitel araştırma yöntemi %44 oranında (N=11) kullanılmıştır. Karma araştırma yöntemi %8 oranında (N=2) kullanılmıştır. İncelenen tezlerde alanyazın derleme yöntemine rastlanılmamıştır.

3.3. İncelenen tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılım

Araştırma kapsamında üçüncü olarak tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılım incelenmiştir. Şekil 10'da kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılım görülmektedir. Bazı tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır.

Şekil 10.

Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

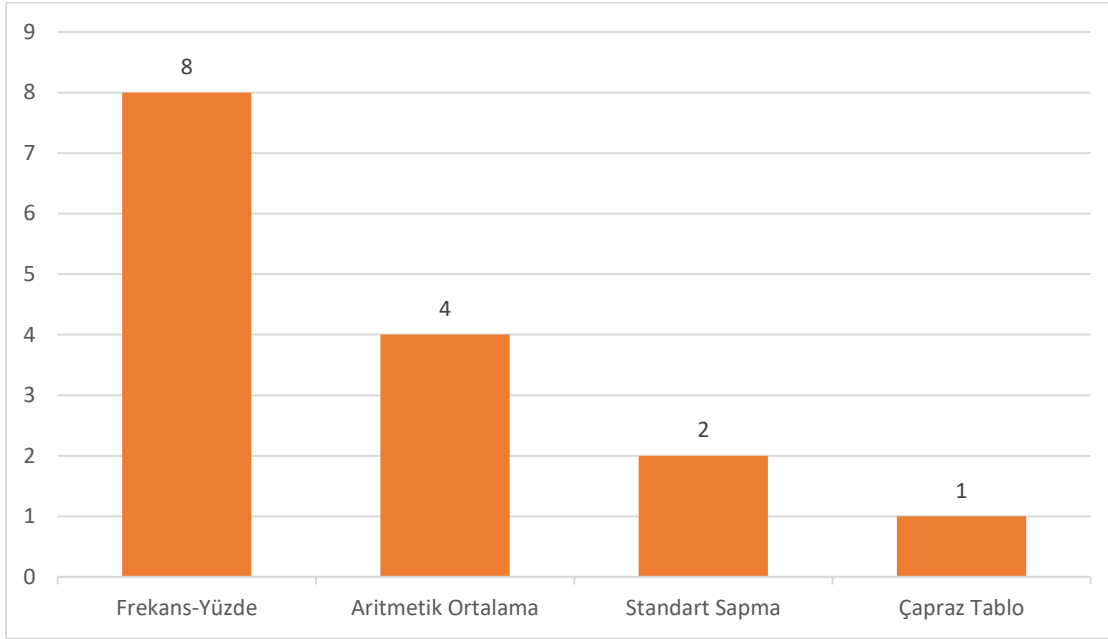
Şekil 10'a göre güvenli internet ile ilgili tezlerde veriler toplanırken 10'nunda görüşme, 8'inde anket, 7'sinde ölçek, 7'sinde formlar, 7'sinde doküman, 2'sinde gözlem ve 1'inde ses kaydı veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

3.4. İncelenen tezlerde kullanılan veri analiz yöntemlerine göre dağılım

Araştırma kapsamında dördüncü olarak tezlerde kullanılan veri analiz yöntemlerine göre dağılımlar incelenmiştir. Veri analiz yöntemleri nicel veri analiz yöntemleri ve nitel veri analiz yöntemleri olarak ayrı ayrı analiz edilmiştir. Nitel veri analiz yöntemleri betimsel istatistik ve kestirimsel analiz olarak iki alt başlık altında incelenmiştir. Şekil 11'de tezlerde kullanılan betimsel istatistik veri analiz yöntemine ait bulgular, Şekil 12'de kestirimsel analiz veri analiz yöntemine ait bulgular ve Şekil 13'te ise nitel veri analiz yöntemlerine ait bulgular verilmiştir.

Şekil 11.

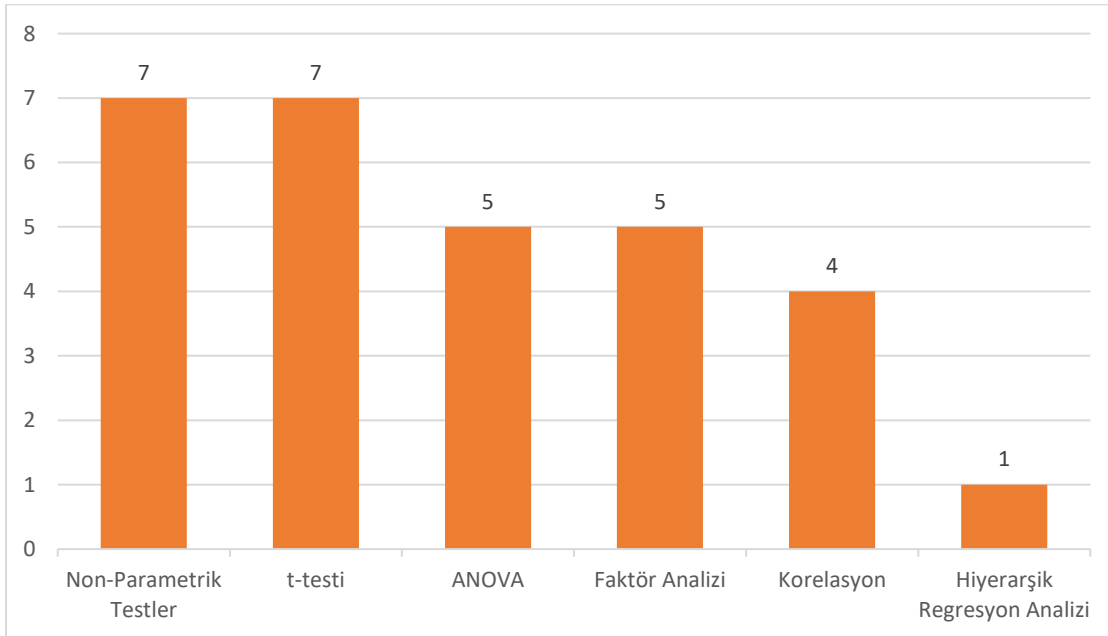
Tezlerde Kullanılan Betimsel İstatistik Veri Analiz Yöntemleri

Şekil 11'e göre nicel veri analiz yöntemlerinde betimsel istatistik ile ilgili en fazla frekans-yüzde (N=8) veri analiz yöntemi kullanılmıştır. Ardından aritmetik ortalama (N=4), standart sapma (N=2) ve çapraz tablonun (N=1) veri analiz yöntemi için tercih edildiği görülmektedir.

Şekil 12.

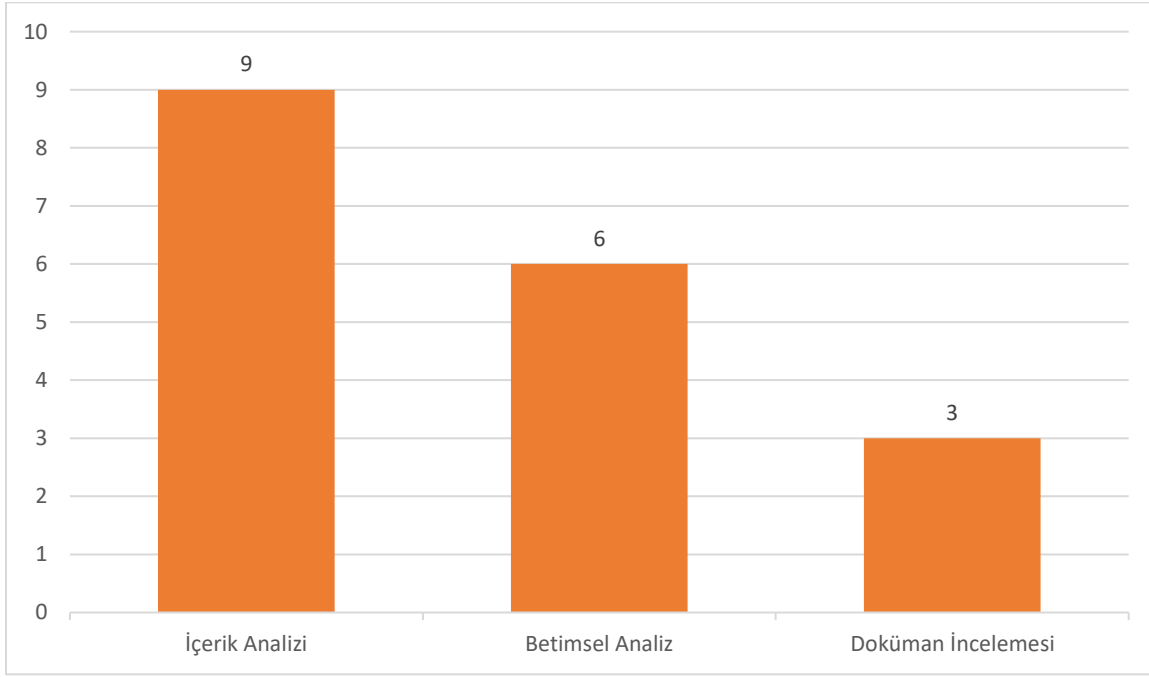
Tezlerde Kullanılan Kestirimsel Veri Analiz Yöntemleri

Şekil 12'ye göre nicel veri analiz yöntemlerinden kestirimsel analiz ile ilgili en fazla non-parametrik testler (N=7) ve t-testi (N=7) veri analiz yöntemi olarak kullanılmıştır. Ardından ANOVA (N=5), faktör analizi (N=5), korelasyon (N=4) ve hiyerarşik regresyon analizi (N=1) veri analiz yöntemi olarak tercih edildiği görülmektedir.

Şekil 13.

Tezlerdeki Nitel Veri Analiz Yöntemleri

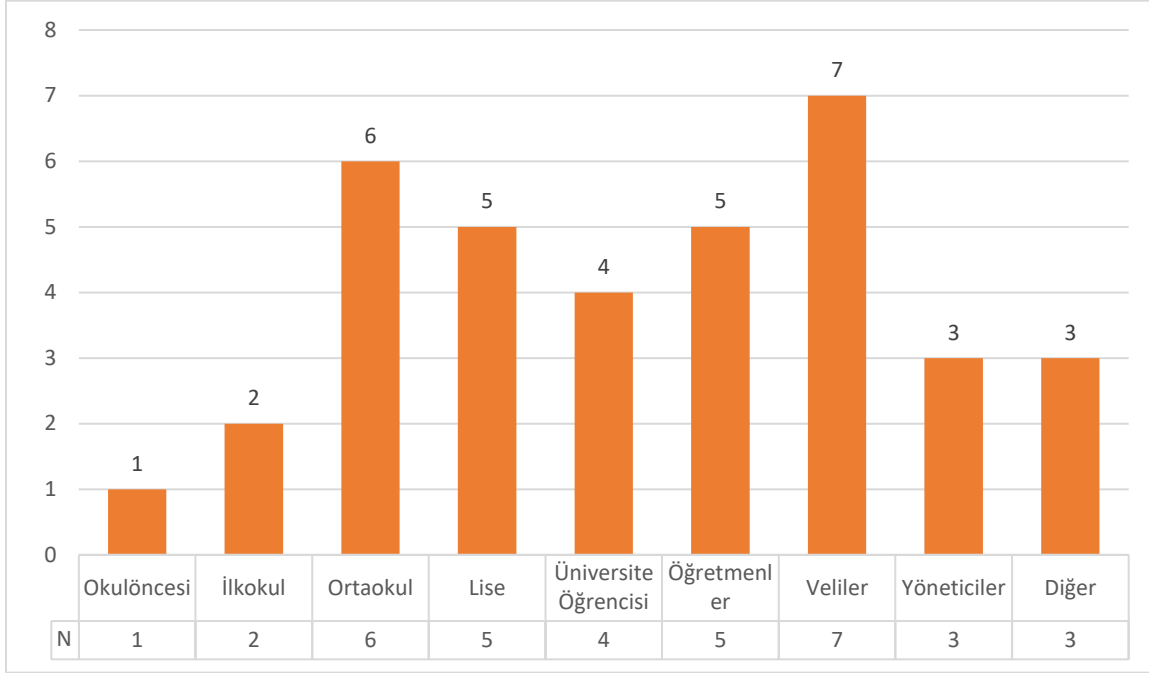
Şekil 13'te göre incelenen tezlerde nitel veri analiz yöntemi olarak en fazla içerik analizi (N=9), ikinci sırada betimsel analiz (N=6), üçüncü sırada doküman incelemesi (N=3) nitel veri analiz yöntemi olarak kullanıldığı görülmektedir.

3.5. İncelenen tezlerdeki katılımcı düzeyi, sayısı ve örneklem seçim şekline göre dağılım

Araştırma kapsamında beşinci olarak tezlerdeki katılımcı düzeyi, sayısı ve örneklem seçim şekline göre dağılımlar incelenmiştir. İncelenen tezlerin bazılarında birden fazla örneklem grubu bulunmaktadır. Çalışmalarda belirli olan örneklem gruplarına göre analiz sonuçları Şekil 14'te görülmektedir.

Şekil 14.

Tezlerdeki Katılımcı Düzeyine Göre Dağılım

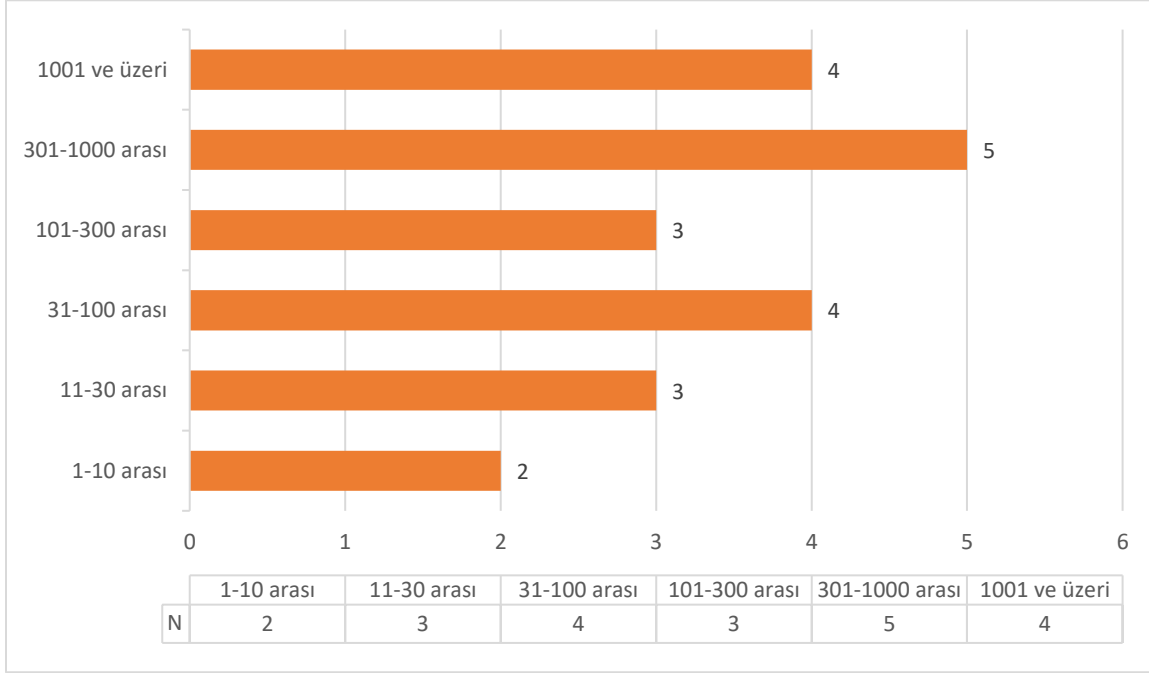
Şekil 14'e göre incelenen tezlerin analizi sonucunda tezlerde en çok veliler (N=7) katılımcı olarak tercih edilmiştir. Daha sonra ortaokul öğrencileri (N=6), lise öğrencileri (N=5), öğretmenler (N=5), üniversite öğrencileri (N=4), yöneticiler (N=3) ve ilkokul öğrencilerinin (N=2) katılımcı olarak yer aldığı görülmektedir. Bu alanda okulöncesi çocuklar üzerinde sadece bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Diğer diye belirtilen kategoriye uzman, mühendis ve çalışan olarak nitelendirilen kişiler dahil edilmiştir.

İncelenen tezlerdeki katılımcı sayıları 1-10 arası, 11-30 arası, 31-100 arası, 101-300 arası, 301-1000 arası, 1000 ve üzeri olarak sınıflandırılmıştır. Tezlerdeki katılımcı sayısına göre dağılım Şekil 15'te paylaşılmıştır.

Şekil 15.

Tezlerdeki Katılımcı Sayısına Göre Dağılım

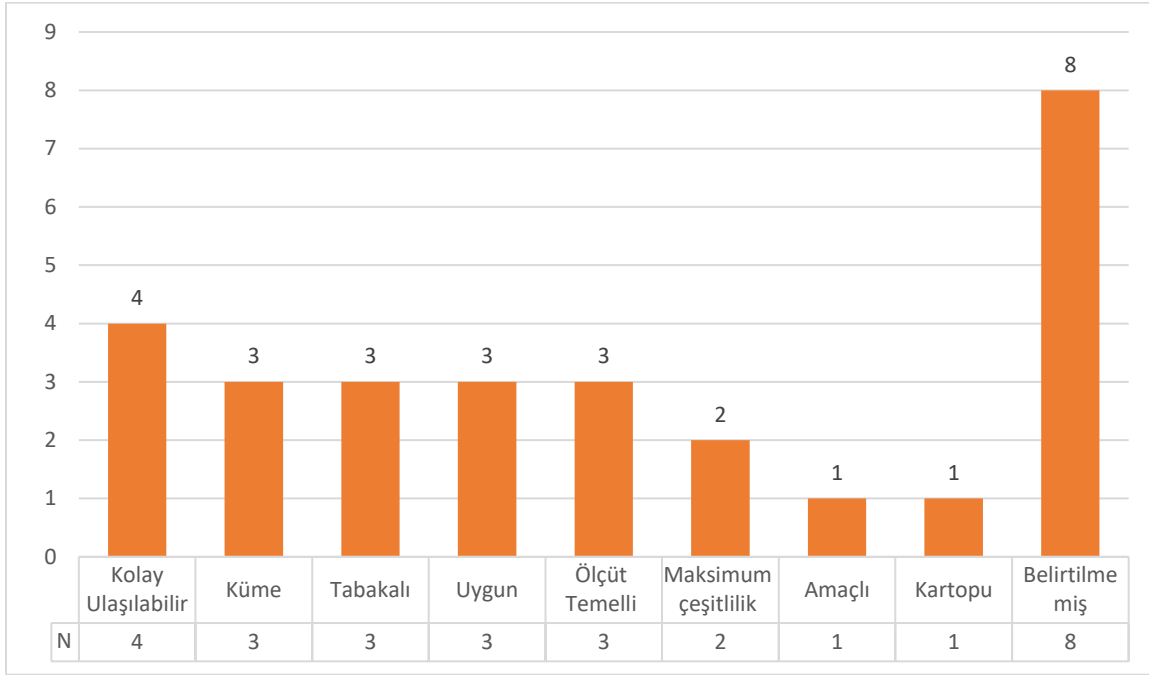

İncelenen tezlerin 5 tanesi 301-1000 arası, 4 tanesi 1001 ve üzeri, 4 tanesi 31-100 arası, 3 tanesi 101-300 arası, 3 tanesi 11-30 arası ve 2 tanesinde 1-10 arası katılımcı sayısı ile çalışıldığı görülmektedir. Toplam 21 çalışmada bulunan katılımcı sayılarına dair sonuçlar verilmiştir. İncelenen 25 tez olmasına rağmen 4 tezde katılımcı bulunmadığı için herhangi bir bilgi verilememektedir.

İncelenen tezlerin örneklem belirlemede kullanılan örneklem seçim şekline dair dağılım Şekil 16'da verilmiştir.

Şekil 16.

Tezlerdeki Örneklem Seçim Şekline Göre Dağılım

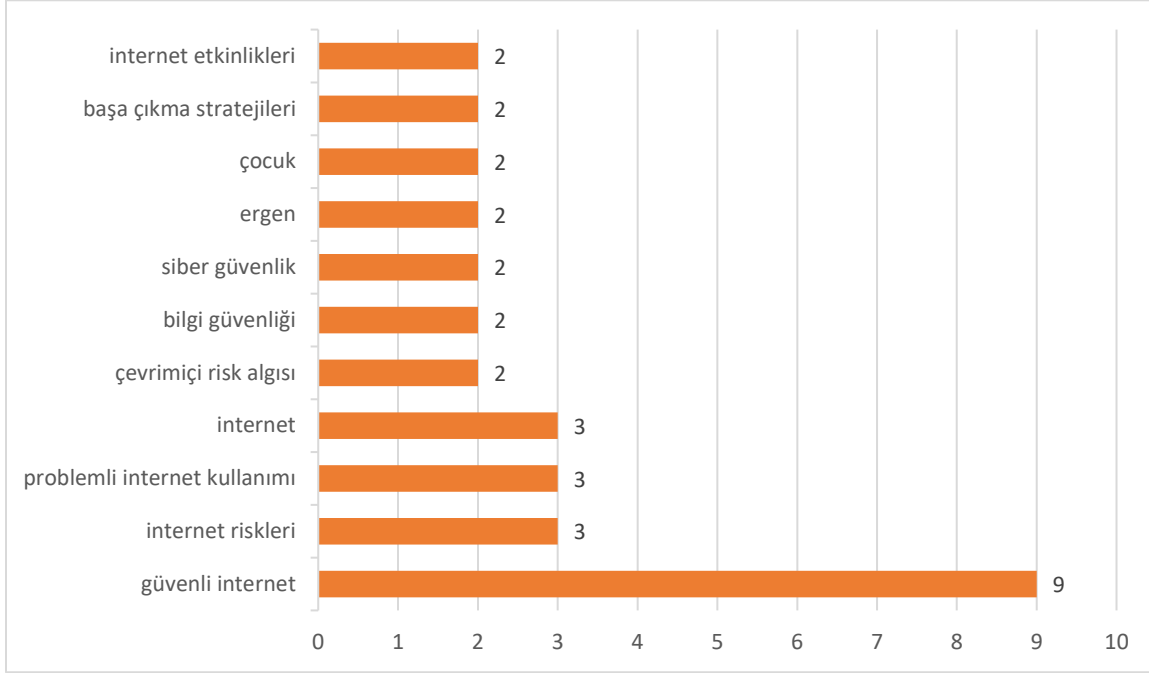
İncelenen tezlerin birkaçında katılımcı sayısı büyük olduğu için birden fazla örneklem seçim şekli tercih edilmiştir. Şekil 16'ya göre en çok kolay ulaşılabilir örnekleme (N=4) türü tezlerde yer almaktadır. Daha sonra küme örnekleme (N=3), tabakalı örnekleme (N=3), uygun örnekleme (N=3) ve ölçüt temelli örnekleme (N=3) türleri tercihler arasındadır. Maksimum çeşitlilik örnekleme türü 2 tane çalışmada yer almaktadır. En az amaçlı örnekleme ve kartopu örnekleme türleri tercih edilmiştir. Çalışmaların 8 tanesinde örneklem seçim şekli belirtilmemiştir.

3.6. İncelenen tezlerde kullanılan anahtar kelimelere göre dağılım

Araştırma kapsamında altıncı olarak tezlerde en sık tekrarlanan (N=>2) anahtar kelimelerin dağılımları incelenmiştir.

Şekil 17.

Tezlerdeki Anahtar Kelimelerin Dağılımı

Şekil 17'ye göre incelenen tezlerde anahtar kelime olarak en fazla "güvenli internet" (N=9) anahtar kelimesinin kullanıldığı, ardından "internet riskleri" (N=3), "problemlerli internet kullanımı" (N=3) ve "internet" (N=3) anahtar kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. Son olarak "çevrimiçi risk algısı" (N=2), "bilgi güvenliği (N=2), "siber güvenlik" (N=2), "ergen(ler)" (N=2), "çocuk" (N=2), "başar çıkma stratejileri" (N=2) ve "internet etkinlikleri" (N=2) anahtar kelimeleri tekrarlanmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma da Ulusal Tez Merkezi veritabanında güvenli internet ile ilgili bulunan 25 tezin sistematik olarak analiz edilmesi amaçlanmıştır. Tezler; yıl, tür, çalışmanın gerçekleştirildiği üniversite/enstitü/bölgeler, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi, katılımcı düzeyi/sayısı, örneklem seçim şekli ve anahtar kelimeler açısından incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular sayesinde sonuçlar tartışılmıştır.

Elde edilen tezler birinci araştırma sorusuna göre incelendiğinde 2019 yılında (N=7) güvenli internet ile ilgili tezlerde büyük artış yaşandığı görülmüştür. 2019 yılındaki tezlerin büyük çoğunluğunu (N=6) yüksek lisans tezi oluşturmakta iken sadece bir çalışma doktora tezidir. Bunun yanında incelenen tezlerde herhangi bir yıl sınırlaması yapılmamasına rağmen en erken 2010 yılında tez yayınlandığı belirlenmiştir. İncelenen tezlerde güvenli internet ile ilgili en fazla yüksek lisans tezinin (N=16) bulunduğu, doktora düzeyinde sekiz çalışmanın

bulunduğu ve uzmanlık tezi olarak da bir çalışmanın bulunduğu tespit edilmiştir. Tezler yapıldığı üniversiteye ele alındığında en fazla Marmara Üniversitesi'nde (N=4) ardından Atatürk Üniversitesi (N=3) ve Gazi Üniversitesi (N=3) bünyesinde çalışma bulunurken çalışmaların %56'sı eğitim bilimleri enstitüsünde gerçekleştirilmiştir. İncelenen tezler bölgelere göre incelendiğinde çalışmaların %64'ü Marmara ve İç Anadolu, %12'si Doğu Anadolu, %24'ü Ege, Akdeniz ve Karadeniz bölgesinde bulunan üniversitelerde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

İncelenen tezlerin araştırma yöntemi analizinden elde edilen bilgilere göre tezlerin %48'sinde nicel araştırma, %44'ünde nitel araştırma yönteminin ve %8'ininde karma yöntemin tercih edildiği belirlenmiştir. Türkiye'deki çalışmalarda nicel yöntemin çoğunlukla kullanılmasının sebebi çalışma sonuçlarında genelleme, geniş örneklere ulaşma, zaman ve maliyet bakımından sağladığı avantajlardan kaynaklıdır (Göktaş vd., 2012)

Tezlerin veri toplama araçlarına göre analizinden araştırma yöntemi ile uyumlu olarak en fazla görüşme ve daha sonra anket veri toplama araçlarının tercih edildiği tespit edilmiştir. Tezlerde nicel verileri analiz etmek için betimsel istatistikte en fazla frekans-yüzde veri analiz yöntemi kullanılırken kestirimsel analizde en fazla non-parametrik testler ve t-testi tercih edilmiştir. Nitel veri analizi için ise en fazla içerik analizi ardından betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Göktaş vd. (2012) nitel veri analizinde analiz için içerik analizi ve betimsel analizin kullanıldığını ifade etmişlerdir. Alanyazında yer alan çalışma sonuçlarını desteklemektedir (Şimşek vd., 2008; Göktaş vd., 2012; Hsieh & Shannon, 2005).

İncelenen tezlerde katılımcıların en fazla velilerden, ardından ortaokul öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. En fazla veli grubuyla çalışma bulunması çocukların internetteki risklerden korunmasında ebeveyn bilgisinin önemli olmasından kaynaklanmaktadır. Alanyazında çocukların çevrimiçi risklerden korunmasını sağlamak için ebeveyn denetiminin önemine değinilmektedir (Rosen, Cheever, & Carrier, 2008; Karakuş vd., 2014). İncelenen tezlerde en az tez çalışmasının ise okulöncesi öğrenci grubu ve ilkokul öğrenci grubu ile yapıldığı görülmüştür. Bundan dolayı bu kategorideki öğrencilerinde internette güvenliği ile ilgili daha fazla çalışma yapılması gerektiği düşünülmektedir ve gelecek çalışmalarda küçük yaş öğrenci gruplarıyla çalışma gerçekleştirilebilir. Bunun yanında katılımcılardan diğer ile belirtilen kategoride güvenli internet alan uzmanları ve çalışanlar yer almaktadır. Bu durum özellikle birkaç çalışmada görülmüştür ve alan uzmanları ile görüşme yapıldığını kanıtlamaktadır. Ayrıca incelenen tezlerde katılımcı sayısı en fazla 301-1000 arası olduğu görülmüştür. Bu bağlamda tezlerde geniş katılımcı gruplarıyla çalışmaya dikkat edildiği ve bu duruma olanak sağlayanın ise örneklem seçim şeklinin olduğu düşünülmektedir.

Tezlerde örneklem seçim şekli olarak en fazla kolay ulaşılabilir örneklem tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir örneklem, hedef evrenden ulaşılması mevcut, kolay ve hızlı olan öğelerin alınmasına dayanmaktadır (Baltacı, 2018). Şimşek vd. (2008)'ne göre çalışma sonucunda nicel araştırmalarda en fazla kolay ulaşılabilir örnekleme kullanıldığı tespit edilmiştir. Alanyazında yer alan çalışmalar bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Nitekim çalışmalarda yöntem olarak kolay ulaşılabilir örneklem kullanılması çalışmaların inandırıcılığında olumsuz etkiler oluşturabilmektedir (Baltacı, 2018).

Tezlerde anahtar kelime olarak en fazla “güvenli internet” kelimesinin kullanıldığı ardından “internet”, “internet riskleri” ve “problemlerli internet kullanımı” anahtar kelimelerinin tercih edildiği görülmüştür. Araştırmanın amacı doğrultusunda belirtilen anahtar kelimelerin görülmesi olası bir durumdur.

Sonuç olarak bu çalışma güvenli internet ile ilgili tezler hakkında önemli bilgiler ortaya koymuştur. Güvenli internet ile ilgili gelecek yıllardaki çalışmalarda araştırmacıların bu noktaları göz önünde bulundurarak çalışmaları planlamaları araştırma özgünlüğüne katkı sağlayacaktır.

Ayrıca bu çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu anlamda çalışmada sadece Ulusal Tez Merkezi veritabanı üzerindeki ve sadece güvenli internet kelimesi ile ilgili 2021 yılına kadar ulaşılan çalışmalar incelenmiştir. Veritabanı üzerinden ulaşılamayan çalışmalar kapsam dışı bırakılmıştır.

5. Kaynakça

- Baaij, E. (2012). Safe Internet Use. Master Thesis. Philosophy of Science, Technology and Society. Science and Technology Studies. http://essay.utwente.nl/63323/1/Baaij%2C_Erik_-_S0008958_-_Master_Thesis.pdf (Access Date: 20.01.2022).
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- BTK Faaliyet Raporu (2016). Bilişim Teknolojileri Kurumu 2016 yılı faaliyet raporları. <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/bilgi-teknolojileri-ve-iletisim-kurumu-2016-faaliyet-raporu-yayimlandi/2016-faaliyet-raporu.pdf> adresinden 8 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.
- Çubukcu, A., & Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5(148).
- Demirel, M., Yörük, M., & Özkan, O. (2012). Çocuklar İçin Güvenli İnternet: Güvenli İnternet Hizmeti ve Ebeveyn Görüşleri Üzerine Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7: 54-68.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 177-199.

- Horzum, M. B., & Ayas, T. (2017). Türkiye’de yayınlanan dergilerdeki sanal zorbalıkla ilgili makalelerin yöntemsel eğilimlerinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 4(2), 1-12.
- Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288.
- Karakuş, T., Çağıltay, K., Kaşıkçı, D., Kurşun, E., & Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa’daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171).
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- McCarty, C., Prawitz, A.D., Derscheid, L.E. & Bette, M. (2011). Perceived safety and teen risk taking in online chat sites. *CyberPsychology, Behavior & Social Networking*, 14: 169-174.
- Mert, M., Bülbül, H. İ., & Sağıroğlu, Ş. (2012). Milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda güvenli internet kullanımı. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 5(4), 1-12.
- Orhan, F. & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 107-116.
- Rosen, L.D., Cheever, N.A. & Carrier, L.M. (2008). The association of parenting style and child age with parental limit setting and adolescent MySpace behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 459-471.
- Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2018). Çocukların çevrim-içi ortamlarda karşılaştıkları riskler ve güvenli internet kullanımı. . B. Akkoyunlu, A. İşman ve H. F. Odabaşı (Ed). *Eğitim teknolojileri okumaları 2018*, (12. Bölüm, ss. 185-202). TOJET ve Sakarya Üniversitesi, Adapazarı. [Çevrim-içi: http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/Kitap_ETO2018_Bolum12_185-202_Cevrimici-Riskler.pdf, Erişim tarihi: 20.01.2022.]
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y. & Yıldırım, Y. (2008). Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 439-458.
- Tekin, A., & Polat, E. (2016). Ortaokul öğrenci velilerinin güvenli İnternet kullanımı farkındalığı. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 5(2).
- TÜİK (2021a). *Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları*. Ankara: TÜİK. Alıntı [TÜİK Kurumsal \(tuik.gov.tr\)](http://tuik.gov.tr)
- TÜİK (2021b). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları*. Ankara: TÜİK. Alıntı [TÜİK Kurumsal \(tuik.gov.tr\)](http://tuik.gov.tr)
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (12. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, G., Baytemir, K. (2010). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanım amaçları ile algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8: 1-20.

Ek-1 Araştırma Kapsamında İncelenen Tezler

- Aksoy, A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin riskli internet davranışları ve güvenli internet kullanımı hakkında öğrenci ve ebeveyn görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Altun, N. (2019). *Temel eğitim programları ve ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, A. (2016). *Türkiye’de çocukların güvenli internet kullanımında 2010-2015 yılları arasındaki değişimler ve uygulamaların yansımaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aşantugrul, N. (2020). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programının ergenlerin sosyal medya bağımlılık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Çanakkale.
- Avinç, Z. (2017). *0-8 yaş arasındaki çocukların internet ve mobil teknoloji alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Ayaz, T. (2020). *Liberal özgürlük teorisi çerçevesinde türkiye’deki internet erişim engellemeleri üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aydaner, G. (2019). *Genç tüketicilerin sosyal mühendislik ile siber güvenlik farkındalıklarının online alışveriş niyetleri üzerindeki etkisinin ölçülmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Bandırma.
- Bayar, T. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin derslerinde teknoloji kullanım düzeyleri ile öğrencilerin karşılaştığı çevrimiçi risklere yönelik algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Beder, A. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin güvenli internet kullanım durumlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Bedir, U. (2012). *Siber alanda güvenliğin “technophobia” üzerinden inşası: Türkiye’de güvenli internet*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Binay Eyuboğlu, F. A. (2019). *Güvenli internet ve bilgisayar kullanımı kursuna katılan velilerin uygulanan eğitimle ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Birlik, E. (2014). *İnternette erişimin engellenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Canoğulları Ayazseven, Ö. (2019). *Ergenlerde problemlili internet kullanımını önlemeye yönelik bilişsel-davranışçı temelli psikoeğitim çalışmasının etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Dilber, A. (2021). *İşitme engelli öğrencilerin riskli internet davranışları ve güvenli internet kullanımına dair öğretmen ve yönetici görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Doğanç, E. (2019). *Öğretmen adayları için güvenli internet kullanımı öz-yeterlik ve algı ölçeği: ölçek uyarlama çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Dönmez, O. (2015). *Sınıf öğretmeni adaylarının çocukların karşılaştığı çevrimiçi risklere yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kılıç, A. (2013). *Devlet eli ile internet içerik düzenlemesi sorunu: TİB örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Korkmaz, M. (2010). *İnternet kullanımı konusunda uygulanan akran eğitiminin ergenler üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Özeren, S. (2017). *Türkiye’de güvenli internet politikaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gebze Teknik Üniversitesi, Gebze.
- Turgut, Y. E. (2016). *Çocukların mobil internet deneyimleri: kullanım, risk faktörleri ve risklerle başa çıkma stratejilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Uncu, G. (2018). *İzmir ili karşıyaka ilçesi sınıf öğretmenlerinde siberkondri düzeyi ve ilişkili faktörler*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.
- Yayla, H. G. (2018). *Fatih projesi uygulanan ve uygulanmayan okullardaki öğretmenlerin bilgi güvenliği farkındalığının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, M. (2017). *İlköğretim öğrencilerinin proje tabanlı öğrenme modeline dayalı güvenli internet kullanımı uygulamalarının değerlendirilmesi - Hollandalı öğrencilerle bir eylem araştırması -*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yörür Mahamoud, F. (2018). *Beş-yedi yaş düzeyinde çocuğu bulunan annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.